

Я. М. Біляєв,
аспірант Національної академії державного управління при Президентові України
ORCID 0000-0002-5848-6790

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.21.137

АНАЛІЗ ГРАНТОВИХ ПРОГРАМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, ЩО СПРИЯЮТЬ СОЦІАЛЬНІЙ МОБІЛЬНОСТІ МОЛОДІ

Y. Bilyaev,
postgraduate student of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

ANALYSIS OF EUROPEAN UNION GRANTS PROGRAMS TO PROMOTE YOUTH SOCIAL MOBILITY

У статті зазначається, що в Україні для сприяння мобільності молоді і, зокрема, для соціальної мобільності студентів, важливе значення має участь в Європейських програмах. Наголошено про необхідність удосконалення механізмів державної політики, зокрема грантових програм, щодо соціальної мобільності молоді. Акцентується увага на тому, що головною проблемою для університетської освіти є формування та розвиток підприємницьких навичок, які включають прийняття відповідальності та ризику, також вибір правильних кроків для забезпечення високих результатів і успіху в бізнесі. Розповідається про програму "Еразмус+", яка дозволяє студентам формувати свої ключові навички та компетенції для розвитку кар'єри; програму "Дії Марії Склодовської-Кюрі" — це частина програми "Горизонт 2020", найбільшої рамкової програми Європейського Союзу, спрямованої на дослідження й інновації, фінансову підтримку осіб, зайнятих у цій сфері та інші. Узагальнено пояснюється, що концепція постійного навчання людини, навчання впродовж всього життя є обов'язковою і необхідною умовою соціальної мобільності.

The article points out that participation in European programs is important in Ukraine for promoting youth mobility and, in particular, for social mobility of students. The need to improve public policy mechanisms, including grant programs, on youth social mobility was emphasized. Emphasis is placed on the fact that the main challenge for university education is the formation and development of entrepreneurial skills, which include taking responsibility and risk, as well as choosing the right steps to ensure high results and success in business. It talks about the Erasmus + program, which allows students to develop their key skills and competences for career development; Maria Skłodowska-Curie Action Program is part of Horizon 2020, the European Union's largest framework program for research and innovation, financial support for people involved in the field and others. Generally speaking, the concept of continuous human learning, lifelong learning is a necessary and necessary condition for social mobility.

Currently, in the process of conducting internal and external evaluations of the quality of education, statistical information on the current state of the education system should be analyzed, and adequate and timely clarification of legal and financial issues should be provided.

Youth policy should be a priority in the activities of central government. A specialized department for youth policy development in the President's office will ensure that he has the authority to manage this area. This specialized department should perform the functions of monitoring the implementation of youth policy, as well as its improvement depending on the state of development of the country. Educational mobility is an effective way for young people to increase their chances of getting a job in the future, as well as to gain new professional qualifications, while supporting civic engagement. Ukraine should become more involved in EU mobility programs, in particular the Erasmus + program. Through student exchange programs, young people gain valuable experience and skills that they can then apply effectively in life.

Ключові слова: мобільність молоді, державна політика, соціальна мобільність, грантові програми, державне регулювання, органи державної влади, забезпечення мобільності, державне управління, "Еразмус +", професійний розвиток.

Key words: youth mobility, public policy, social mobility, grant programs, government regulation, public authorities, mobility support, public administration, "Erasmus +", professional development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Необхідність удосконалення механізмів державної політики, зокрема грантових програм, щодо соціальної мобільності молоді зумовлена не лише прогалинами та недоліками молодіжної політики, а й соціальної та економічної сфери загалом. Ми не говоримо про те, що існування молодіжної політики приносить якісь немислимі вигоди, але відсутність такої політики, або ж існування її лише в документах, спричиняє колосальні втрати і в сьогоденню житті держави, і в майбутньому.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Станом на сьогодні дослідження процесів соціальної мобільності молоді є актуальним та набирає широкого поширення. Серед науковців, які в своїх працях займалися дослідженнями соціальної мобільності молоді є Машков О., Кучабський О., Бакуменко В., Біль М. та інші. Зокрема на державному рівні відбувається формування та становлення грантових програм, що сприяють мобільності молоді.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є аналіз грантових програм Європейського Союзу, які забезпечують сприяння соціальній мобільності молоді, визначення переваг, недолік та перспектив розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В Україні для сприяння мобільності молоді і, зокрема, для соціальної мобільності студентів, важливе значення має участь в Європейських програмах. Європейський Союз надає громадянам країн ЄС, а також окремих країн, що не входять до ЄС, доступ до ряду освітніх, наукових і культурних програм. Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства (01 листопада 2011 р.) [4] створив юридичну основу для укладення двосторонніх меморандумів про доступ України до окремих програм ЄС.

Соціальна мобільність молоді характеризується обсягом, інтенсивністю і напрямками найважливіших потоків руху, певним соціальним механізмом, рушійними силами, прямими наслідками для суспільства [9].

Наразі молоді українці можуть брати участь у таких основних офіційних програмах ЄС: "Еразмус +" (Erasmus+), "Дії Марії Склодовської-Кюрі" (Marie Sklodowska-Curie Actions), "Євростудент VI", "Креативна Європа" ("Creative Europa"). Для українських студентів, молодих фахівців, вчених це — можливість отримати досвід міжнародного спілкування та співпраці.

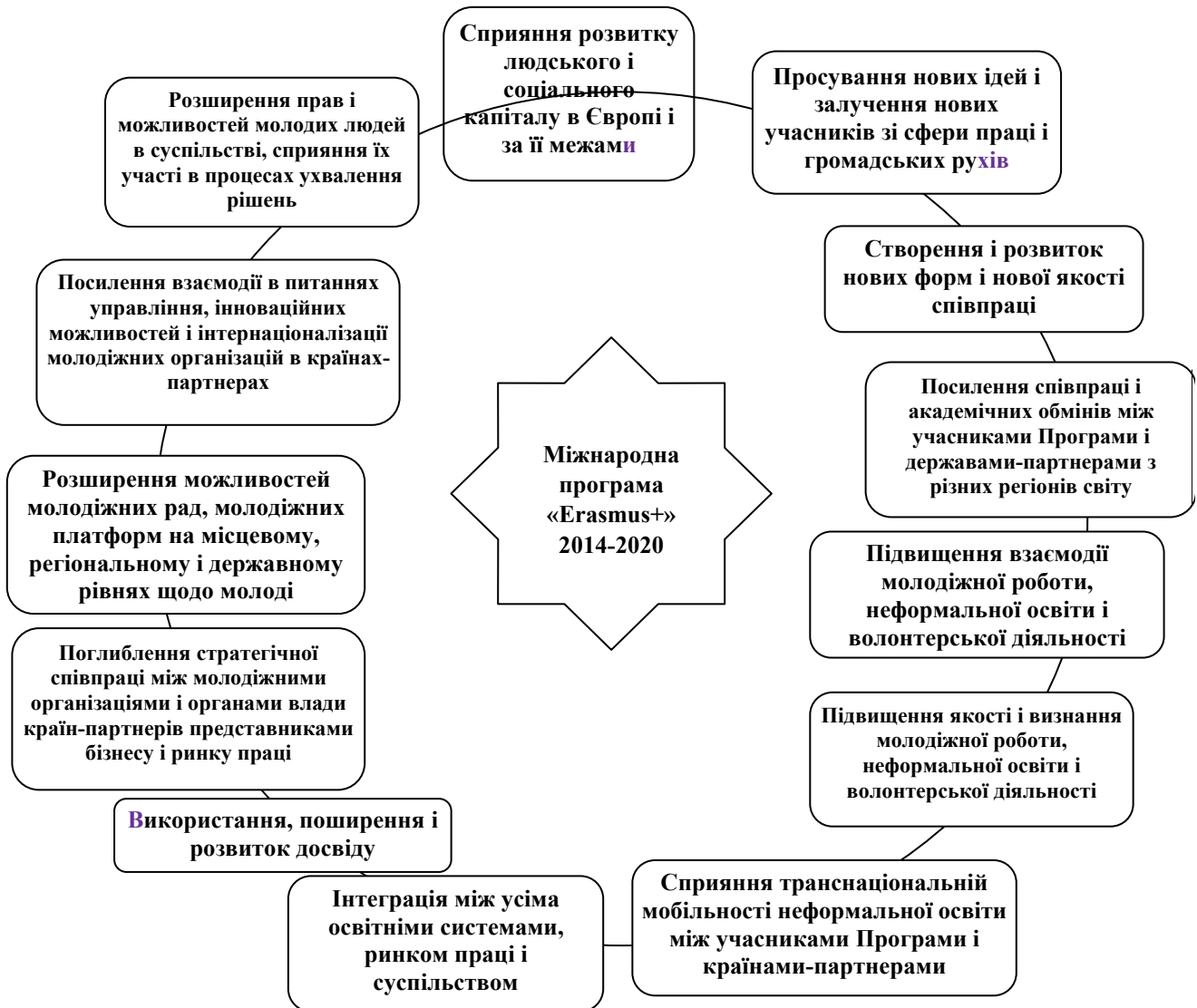

Рис. 1. Завдання міжнародної програми "Erasmus+"

Джерело: створено автором.

Програма "Еразмус+" розрахована на 2014—2020 роки. Вона має на меті підтримку проектів, співпраці, мобільності та діалогу у сферах вищої освіти, професійного навчання, молоді і спорту. Ця програма міжнародно-орієнтована, тому відкриває нові перспективи для ЗВО, окремих осіб, студентів, викладачів, випускників, працівників міністерств освіти [3].

Основною метою програми "Еразмус+" є сприяння освіти та навчанню. У рамках співпраці у сфері вищої освіти в "Еразмус+" виділені такі основні напрями:

Key Action 1: Learning Mobility of Individuals — нові можливості мобільності для студентів і викладачів.

Key Action 2: Cooperation for innovation and good practice — співпраця для розвитку потенціалу університетів і обміну кращими практиками.

Jean Monnet Activities — широкі можливості розвитку європейських досліджень у рамках підпрограми Jean Monnet.

У 2014 році Україна приєдналася до Програми ЄС "Еразмус+" в якості країни-партнера. Програма передбачає налагодження міжнародної міжуніверситетської та академічної співпраці, здійснення навчальних обмінів

між вищими навчальними закладами, заохочення до навчання за кордоном. Для моніторингу оголошень та подачі конкурсних заявок Єврокомісія створила інформаційний портал програми www.ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/, який містить всю необхідну інформацію для української молоді.

Програма "Еразмус+" дає студентам можливість розвивати ключові компетенції для розвитку кар'єри. Студентська мобільність — це навчання за кордоном у партнерському університеті; проведення стажування (роботи з метою навчання) за кордоном на підприємстві або на іншому відповідному робочому місці. Період навчання за кордоном може також включати стажування.

Сьогодні головною проблемою для університетської освіти є формування та розвиток підприємницьких навичок, які включають прийняття відповідальності та ризику, також вибір правильних кроків для забезпечення високих результатів і успіху в бізнесі. Прийняття відповідальності за свої дії, встановлення цілей та стратегії дій, внутрішня мотивація до успіху — це деякі з ключових вимог роботодавців до професіоналів. Програма "Еразмус+" дозволяє студентам формувати свої

ключові навички та компетенції для розвитку кар'єри. Згодом вони будуть дійсно корисними у професійному розвитку. Крім того, студенти навчаються спілкуватися з людьми різного етнічного походження; вони розвивають комунікативні навички, стають більш терпимими до людей різного походження, поведінки та культурних особливостей.

Отримання нових знань і навичок допоможе в подальшому випускникам ЗВО в пошуку хорошої роботи, розвитку самооцінки, дає впевненість у тому в успіху на ринку праці. Працедавців приваблюють кандидати на роботу, які брали участь у проектах "Еразмус+".

Створено доступні платформи, які підтримують програму "Erasmus+", зокрема:

- Network of Higher Education Reform Experts — сприяння розвитку політики і діалогу, спілкуванню щодо проектів "Erasmus+", а також навчання і консультування в країнах-партнерах;

- Eurydice Network — надає інформацію про національну політику і систему освіти;

- EPALE — електронна платформа для навчання дорослих в Європі — це співтовариство для співробітників і фахівців, працюючих у цьому секторі;

- Euroguidance — мережа національних ресурсів і інформаційних центрів для фахівців-практиків і політиків, працюючих у сфері освіти і зайнятості;

- eTwinning — спільна онлайн платформа для персоналу школи, яка також надає інструменти, підтримку і послуги;

- National Academic Recognition Information Centres (NARIC) — забезпечення інформацією про визнання дипломів і періодів навчання за кордоном, а також консультації з питань навчання за кордоном;

- SALTO — Youth Resource Centres — забезпечення роботи з молоддю, навчання і мережеві ресурси і заходи, що підтримують "Erasmus+" проекти, а також хостинг інструменти партнерів по встановленню фактів "Erasmus+";

- National Teams of ECVET Experts — сприяння прийняттю, застосуванню і використанню Європейської кредитної системи професійної освіти і підготовки кадрів;

- Eurodesk network — надання інформаційних послуг для молоді з питань освіти, навчання й інших можливостей для молоді.

Програма "Дії Марії Склодовської-Кюрі" — це частина програми "Горизонт 2020", найбільшої рамкової програми Європейського Союзу, спрямованої на дослідження й інновації, фінансову підтримку осіб, зайнятих у цій сфері. Загальний бюджет програми — близько 80 млрд євро, розрахована на 2014—2020 роки. Надає можливість скористатися перевагами міжнародної мобільності та привабливими умовами праці для близько 65 тисяч українських дослідників. Ця програма ЄС реалізується для підтримки кандидатських тренінгів, у ній фінансується тисячі кандидатських програм. У 2015 році Україна стала асоційованим членом програми ЄС "Горизонт 2020". Це членство надало українським учасникам рівноправний статус з європейськими партнерами, також відкрило можливості впливу на формування змісту Програми.

Українські установи, організації з кожним роком беруть все активнішу участь у програмі "Горизонт 2020".

Починаючи з 2014 року і на початок 2019 року для 117 українських організацій-учасників програми "Горизонт 2020", було передбачено фінансування у сумі 17,2 млн євро для 90 проектів, 9 з них координуються українськими організаціями. За цей час 1190 українських установ та організацій підготували та подали на розгляд 915 проектних пропозицій. Загальна вартість проектів, у яких беруть участь українські організації — 465,85 млн євро [5].

Програма "Горизонт 2020" відкриває нові можливості для України: мобільність у цілях навчання — стипендії за напрямком Марії Склодовської-Кюрі, сприяння розвитку малого та середнього бізнесу, інноваційні гранти для підтримки наукового супроводження проектів.

З 2015 року, коли Україна стала асоційованим членом Горизонту 2020, наші розробники отримали можливість брати участь у конкурсі для малого та середнього бізнесу (Small and Medium-sized Enterprises Instrument) — SME Instrument. Перша фаза конкурсу передбачає отримання заявниками до 50 тис. євро для розвитку бізнес-плану. У другій фазі — розробники можуть претендувати на отримання понад 1 млн євро для реалізації плану і комерціалізації розробки. Наразі учасниками першої фази SME Instrument є 10 українських організацій, а другої — 2 [2]. Українські проекти вже отримали близько 2 млн євро грантів для реалізації великих бізнес-стартапів у межах програми ЄС Горизонт 2020.

Україна добре інтегрована в "Горизонт 2020". На кінець травня 2019 року 189 українських організацій беруть участь у 139 проектах програми Горизонт 2020. Загалом українські учасники вже отримали 22,2 млн євро на свої проекти. Міністерство науки та освіти України подаватиме заявку на асоційовану участь в наступній рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій "Horizon Europe", розрахованій на 2021—2027 роки. Її бюджет може становити до 100 млрд євро [8].

Програма "Євростудент". У жовтні 2015 року Україна приєдналася до шостого циклу дослідницької програми "Євростудент VI", ідея якої полягає в організації довгострокових соціологічних досліджень шляхом опитування та здійснення контент-аналізу щодо соціально-економічних умов навчання в Європі, забезпеченні регулярного моніторингу відмінностей у системах освіти та пошуку оптимальних рішень з усунення перешкод для формування єдиного європейського простору освіти [10].

Програма "Креативна Європа" ("Creative Europa"). Співпраця у сфері культури передбачає тісніше співробітництво між Україною та ЄС з метою покращення взаєморозуміння та розширення культурних обмінів, а також мобільності об'єктів мистецтва та митців. Пріоритети програми "Креативна Європа":

- міжнародна мобільність;
- розширення аудиторії;
- нові бізнес-моделі;
- перехід до використання цифрових технологій;
- тренінги та освіта;
- культурна спадщина;
- мігранти та біженці [7].

З 2017 року Україна приймає активну участь у Програмі ЄС "Креативна Європа". У 2017 році Національним бюро програми ЄС "Креативна Європа" в Україні за підтримки Мінкультури проведено близько 70 заходів; розроблено проект веб-ресурсу бази даних українських культурних і креативних індустрій; проведена робота щодо налагодження співпраці з партнерами в Україні. Проекти європейського співробітництва, відібрані для надання підтримки в рамках програми "Креативна Європа": "Polyphony", фестиваль "Brave Kids", арт-резиденція "Територія натхнення", Проект видавництва "Астролябія", Tbilisi Architecture Biennial — "Buildings are Not Enough", "Colab Quarter", Emergence: Living Heritage/Reframing Memory, Програма мобільності для митців та спеціалістів у сфері культури "i-Portunus" [7]. Усі проекти передбачають залучення до них молоді.

З 2017 року Міністерству освіти і науки вдалося зробити важливі кроки для реформування науки. Зокрема, створено Національну раду з питань розвитку науки і технологій та Національний фонд досліджень. Одним із найважливіших пріоритетів Міністерства освіти і науки за останні роки було збільшення підтримки молодих науковців та університетської науки. Підтримка молодих вчених зросла з 0,5% від загального фінансування науки до 1,5%, запроваджуються механізми базового фінансування науки в університетах, фінансування науки з 2018 року і до 2019 зросло на 77 % [6].

Запроваджено базове фінансування науки в університетах. На 2019 рік для цього в бюджеті передбачено 100 млн грн. Розподілятися ці гроші мають за результатами державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової діяльності. Кабмін затвердив порядок проведення цієї атестації. Необхідно затвердити методик і порядок використання коштів. Запровадження базового фінансування і атестація дозволять університетам більш якісно формувати свою довгострокову дослідницьку політику [6].

Наразі в Україні в процесі проведення внутрішніх і зовнішніх оцінок якості освіти, слід аналізувати статистичну інформацію про поточний стан системи освіти, а також забезпечувати адекватне і своєчасне роз'яснення правових і фінансових питань. Як мінімум, кожні 2—3 роки на підставі узагальненої інформації необхідно складати прогноз розвитку системи освіти і ринку праці.

Значимим чинником стають узгодженість банків даних і використання різних методик і показників. Наприклад, працевлаштування випускників слід вивчати як якісними методами, такими як інтерв'ювання працевлаштувачів і професійних організацій, так і з використанням кількісних показників (zareєстроване безробіття, рівень заробітку і так далі). Слід враховувати статистичні дані, звіти про самодослідження і зовнішні експертні оцінки, інформацію державної освітньої інспекції, дані соціологічних досліджень і опитувань.

Фінансування системи освіти має бути засноване на угодах безпосередньо між освітньою установою (університетом або коледжем) і Міністерством освіти і науки. Основні показники освітньої діяльності установ і їх якісна оцінка в щорічних звітах можуть служити базисом для контролю виконання угод. Угода має укладатися на декілька років і, у разі потреби, переглядати-

ся на основі виявлених показників ефективності. Основний принцип може бути таким: адекватне фінансування освітньої установи для забезпечення успішного навчання кожного студента (фінансування відповідно до кількості студентів) плюс обов'язкове фінансування загальних завдань установи — наукова робота, підтримка інфраструктури, розвиток тощо.

На державному рівні необхідно забезпечити зв'язок освіти з ринком праці, сприяти удосконаленню комунікацій між суб'єктами освіти та ринку. Державні та приватні навчальні заклади — середні, професійно-технічні, вищі — мають навчати, зважаючи на рекомендації суб'єктів ринку праці. Профілі освіти повинні бути адаптовані до потреб професій на ринку праці.

Суспільно-політичні та соціально-економічні трансформації здійснюють серйозний вплив на процеси соціального становлення та розвитку молоді. Соціальна мобільність потребує серйозних знань щодо основних політичних та суспільних процесів, поглибленого вивчення політичної культури та традицій свого народу і механізмів залучення індивідів до цієї культури. Саме вони пояснюють витоки, характер і особливості конкретної політичної системи, що склалася в суспільстві, політичний режим, політичну свідомість і поведінку суспільних груп й відповідну спрямованість політичних процесів. Стабільне функціонування політичної системи суспільства, збереження цілісності соціального організму потребує постійного відтворення і розвитку політичної культури суспільства, що здійснюється шляхом засвоєння її норм, цінностей і моделей політичної поведінки, тобто, як вже йшлося раніше, політичної соціалізації [1].

ВИСНОВОК

Молодіжна політика має стати пріоритетною в діяльності органів центральної державної влади. Спеціалізований відділ розвитку молодіжної політики в офісі президента забезпечить виконання його повноважень з управління цією сферою. Цей спеціалізований відділ має виконувати функції щодо контролю реалізації молодіжної політики, а також її удосконалення залежно від стану розвитку країни.

Освітня мобільність є для молодих людей ефективним способом збільшення шансів на працевлаштування в майбутньому, а також здобуття нових професійних кваліфікацій, за одночасної підтримки громадянської активності. Україна має активніше долучатися до програм мобільності ЄС, зокрема програми "Erasmus+". Завдяки програмам студентських обмінів молоді люди здобувають цінний досвід і вміння, які потім зможуть ефективно застосувати у житті.

Наразі сучасний світ вимагає постійного оновлення життєвих навичок, розширення кола / можливостей діяльності. Концепція постійного навчання людини, навчання впродовж всього життя є обов'язковою і необхідною умовою соціальної мобільності.

Література:

1. Годован Ю.В. Соціальна мобільність молоді як стратегічна складова політичної соціалізації молоді / Ю.В. Годован, Н.О. Ніколаєнко // Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. — 2017. — С. 76—78.

2. Горизонт 2020: Українські проекти отримали найбільше великих грантів для малого та середнього бізнесу серед країн східного партнерства [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/gorizont-2020-ukrayinski-proekti-otrimali-najbilsh-velikih-grantiv-dlya-malogo-ta-serednogo-biznesu-sered-krayin-shidnogo-partnerstva>

3. Можливості освітніх та наукових програм ЄС в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://openeurope.in.ua/subjects/uznayte-o-vozmozhnostyakh-programm-es-v-ukraine-11>

4. Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства № 994_a41. Набрання чинності для України 01.11.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [v3250321-11 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a41](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a41)

5. Результати участі України та країн Східного Партнерства в конкурсах програми Горизонт 2020 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/gorizont-2020>

6. Реформа науки потребує ще багато роботи, однак, уже запущено нацраду та нацфонд досліджень, зросла підтримка молодих вчених, змінюються підходи до фінансування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/reforma-nauki-potrebuye-she-bagato-roboti-odnak-uzhe-zapusheno-nacradu-ta-nacfond-doslidzhen-zroslo-pidtrimka-molodih-vchenih-zminuyutsya-pidhodi-do-finansuvannya-liliyagrinevich>

7. Сайт Національного Еразмус+ Офісу в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://erasmusplus.org.ua/>

8. Україна має амбіції 2021-го стати асоційованим членом "HORIZON EUROPE" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/ukrayina-maye-ambiciyi-2021-go-stati-asocijovanim-chlenom-horizon-europe-do-kincy-roku-mi-podamo-zayavku-zastupnik-ministra-maksim-striha>

9. Чернуха Н. Інтеграційні процеси у сучасному освітньому просторі як передумова успіху соціальної мобільності сучасної особистості / Н.М. Чернуха // Науковий часопис НПУ імені П. М. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка: [зб. наук. праць]. — Вип. 14 / К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. — С. 12—21.

10. EUROSTUDENT Social and Economic Conditions of Student Life in Europe [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.eurostudent.eu/>

References:

1. Kyian, Ye. (2019), "Progress, regression or status quo: economic results and prospects of Ukraine", WDM Chrematistic, vol. 219, available at: <http://www.afo.com.ua/doc/WDM-Chrematistic-2019-01-20.pdf> (Accessed 26 August 2019).

2. President of Ukraine (2015), Decree "On the Sustainable Development Strategy" Ukraine 2020", available at: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (Accessed 26 August 2019).

3. Bohdan, T.P. (2018), Analiz upravlinnia derzhavnym borhom Ukrainy u I pivrichchi 2018 roku [Analysis of the Public Debt Management of Ukraine in the First Half of 2018], Ekspertno-analitychnyj Tsentri "Optima", Kyiv, Ukraine.

4. UNDP in Ukraine (2017), "Ukraine's Sustainable Development Strategy until 2030. Project-2017", available at: <https://igu.org.ua/sites/default/files/Стратегія-сталого-розвитку.pdf> (Accessed 26 August 2019).

5. Kolevatova, A.V. (2018), "The current state of attraction of foreign investments in the economy of Ukraine", Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky, vol. 22, available at: <http://globalnational.in.ua/archive/22-2018/200.pdf> (Accessed 26 August 2019).

6. Galichynsky, A.S. (2004), Stratehiia ekonomichnoho i sotsial'noho rozvytku Ukrainy (2004—2015 roky) "Shliakhom Yevropejs'koi intehtatsii" [Strategy for Economic and Social Development of Ukraine (2004—2015) "Towards European Integration"], Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen', Instytut ekonomichnoho prohnozuvannia NAN Ukrainy, Ministerstvo ekonomiky ta z pytan' yevropejs'koi intehtatsii Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

7. Topchiiev, O.H. Mal'chikova, D.S. and Yavors's'ka, V.V. (2015), Rehionalistyka: heohrafichni osnovy rehional'noho rozvytku i rehional'noi polityky: navch. posib. [Regionalism: geographical bases of regional development and regional policy], OLDI-PLYuS, Kherson, Ukraine.

8. Hovorushko, T.A. and Obushna, N.I. (2013), "The essence of foreign direct investment and their classification", Teorii mikro-makroekonomiky, vol. 41, available at: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10871/1/20134.pdf> (Accessed 26 August 2019).

Стаття надійшла до редакції 28.10.2019 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73